

Karatepe ve inanç etiği

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Geçen yıl 10 Kasım törenlerinden sonra olup bitenden şikayet eden, bu nedenle hakkında davalar açılan Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe bu yıl

'tövbe istiğfar' ve bir balerinle 'dans' etti. Neresinden bakılırsa bakılsın üstünde uzun boylu durmayı gerektiren, çarpıcı bir görüntüdür bu ve iki temel hususa 'taallük' etmektedir.

İlki, bir toplumda Karatepe'nin geçen yıl savunduğu görüşleri savunmanın hangi alanda ve nereye kadar mümkün olduğu sorusudur. Bu sorunun yanıtı geçen yıl da yeterince verilmedi. 'Aykırı' bir inancın varolan sistemle olan ilişkisi ve onun içinde ne ölçüde savunulabileceği üstünde ayrıntısıyla durulmadı. Ayrıca o kesim de 'aykırı' düşüncesini belli bir 'namus'la, açıkça ortaya koymadı. İkincisi, var olan koşulları değiştireceğini beyan etmemiş, aksine onları kabul eder görünmüş bir siyasetçinin, seçildikten sonra böyle bir tavrı geliştirmeye ne ölçüde hakkı olup olmadığı sorgulanabilirdi. O da yapılmadı. Zaten sorun da sanırım oradan türemektedir. Ama geriye kalan bir şey daha var ki, onun üstünde durulmaması manidardır: Eğer Karatepe işbaşına geldikten sonra geçen yıl söylediklerini yapacağını beyan ederek halktan oy isteseydi, ilkin buna olanak bulacak mıydı? İkincisi, diyelim buldu ve seçildi, 'üst yönetim' buna izin verecek miydi?

Bu sorular Türkiye'deki demokrasinin sınırları, yapısı ve alımlanışıyla ilgilidir. Hiçbirisi hiçbir biçimde irdelenmemiştir. Onun yerine daha kolay bir yol seçilmiş, ordunun, medyanın ve bazı kesimlerin baskısıyla RP'nin iktidardan uzaklaştırılması yeterli sayılmıştır. Orada da durulmamış, o düşüncenin baskı altında tutulması, sürekli denetlenmesi, siyasal zeminden dışlanması için çaba harcanmıştır.

Bu son söylediklerim elbette belli bir demokrasi anlayışı içinde ele alındığında kabul edilebilir bir şey değildir ve tam o noktada yukarıda mevcut durumun 'tekabül' ettiğini söylediğim iki öğeden ikincisi ortaya çıkmaktadır: Bu, 'inanç etiği' dediğim şeydir.

Gene geçen yıl, Karatepe, bir televizyon programında hakkındaki iddiaları yanıtlarken, kendisinin Kemal Tahir'le olan ilişkisinden söz açıyor ve 'fikir namusu'ndan söz ediyordu. Bu, son zamanlarda giderek unutulmuş bir kavramdır ve eğer üstünde durulursa çok şey aydınlatılabilecektir.

İnsanın belli aşamalardan geçtikten sonra özgür iradesiyle biçimlendirdiği ideolojisinin ve onunlu iç içe geçmiş yaşama biçiminin varlığıyla olan ilişkisi, bunun iki yönlü etkileşimi bellidir. Bilincimiz varlığımızı belirlediği kadar ondan da etkilenmektedir. Kuşkusuz farklı düşünce yaklaşımları bu etkileşimin başlangıç noktasını saptarken farklı tercihleri kullanmaktadırlar, ama herhalde insan olmanın 'onuru'ndan söz açılacaksa bunun düşünce ile belirlendiğini söylemekte bir sakınca yoktur. Kurulu düzen iktidarlarına da insanın kendi benliğinde saklı tuttuğu gizli iktidar anlayışına karşı da geliştirilebilecek tepkinin başka bir kaynağı olmasa gerektir. Belirlenmiş, saptanmış, insanın kendisini özdeşleştirdiği düşüncesinden vazgeçmesi deri değiştirmek gibidir ve bu yaşandığı her yerde, her dönemde arkasında özyıkımlar bırakmış bir girişimdir. La Rochelle, sosyalizmden nazizme kaydığı için, Mayakovski Stalinizm başladığı, Fedayev de Stalinizm bittiği için intihar etmiştir.

Bizde bu geçişler, her nedense oldukça kolaydır. Bir tarihe kadar sosyalist militan olanlar aynı kolaylıkla Müslüman militan olabilmüşlerdir. Üstelik, kendi varoluşlarında yaşadıkları çapraşıklık başkalarına da benimsemesi gereken bir örnek olarak sunabilmüşlerdir. Oysa, değişimin elbette bir hak olduğunu bilerek, fakat onu da basit, sıradan, 'popülist' bir inkara sürüklenme zorunluluğunu hissetmeden, doğruları zamanlar ve uzamlarla özdeşleştirerek irdelemek gerekir. Yoksa, asıl büyük 'kahır' ortaya çıkar: İhanet insanın kendisine dönük olmaktan uzaklaşır, onu savunanlara, ona inananlara yönelir.

Karatepe'nin durumu budur. Eğer bulunduğu konumda kendi inançlarıyla yaşayamıyorsa oradan çekilmesini bilmek gerekirdi. Aksi takdirde, geçen yıl, önceden söylediklerini dile getirerek, etrafı "gerçek düşüncesi budur" diye düşünmeye zorlayan bir adım atıp, ondan sonra buraya gelmiş olması o siyasetin 'takiye' mantığını da, ikiyüzlülüğünü de ortaya koyar.

Böyle bir davranış yalnız o siyasetin 'imkansızlığını' kanıtlamakla kalmaz, inanç etiğine de, o insanları demokrasi adına savunmuş olanlara da ihanet anlamına gelir. Karatepe ve onun gibiler inançlarını önce kendilerine karşı savunmayı öğrenmelidir!